

permanentnim teorijskim nastojanjima, u međusobno značajnoj interakciji.

Izlažući osnovnu zamisao o teorijskim kompozicijama kao, čini nam se, ciklusima razvoja teorijskih hipoteza, autor parafrazirajući Jeralda Hagea kaže: "Na tom putu od jednog početnog razumijevanja fenomena koji istražujemo do jednog produbljenog razumijevanja tog fenomena isprepliću se različiti gore analizirani tipovi teorija. To je jedno kretanje od normativne ili konceptualne teorije koja je nastala u određenim okvirima neke paradigmatičke teorije, preko empirijske ili analitičke teorije do jedne nove normativne teorije, pri čemu svaki od različitih tipova teorije uključenih u ovo kretanje može biti, ukoliko se nađe da je heuristički plodan, uzet kao osnova za paradigmatičku teoriju u okviru koje će onda opet započeti takvo kretanje."

Iako se, autor, pišući o teorijskim kompozicijama, mnogo oslanjao na Hagea, njihova diferencijalna specifičnost jest shvaćanje pojma sinteze. Jer dok Hage inzistira da se spajanjem različitih teorija konstruiraju sinteze, autor smatra sintezu kao krajnji rezultat jednog teorijskog nastojanja koje se kreće kroz različite tipove teorija. Mišljenja smo da oba shvaćanja pomalo "mirišu" na eklekticizam, što i nije naročiti grijeh ali jest nešto što naučnici u pravilu ne vole jer ih podsjeća na nedostatak stvaralačke originalnosti. Stvaralačke originalnosti pak zacijelo nije nedostajalo Afriću u konstrukciji sheme interakcija različitih tipova teorija u teorijskoj kompoziciji, pored koje Hageova shema, koja je autoru očito poslužila kao predložak, zaista izgleda "siromašno". Knjiga završava autorovim navođenjem tri razloga nužnosti razumijevanja teorijskih kompozicija. Najvažnijim razlogom, pa stoga i vrijednim da se naročito napomene autor smatra činjenicu da ... "Ovo shvaćanje (o teorijskim kompozicijama, B.L.) insistira ne samo na tome da se jedni tipovi teorija transformiraju u druge, pri čemu se oni prožimaju i podržavaju, već da to transformiranje nije nikada izvršeno bez ostatka, to jest da između različitih tipova teorije u jednoj teorijskoj kompoziciji postoji neprestana napetost. Ta napetost uvjetuje potrebu neprestanog preispitivanja (promišljanja) odnosa između raz-

ličitih tipova teorije (njihovih proturječnosti) u teorijskoj kompoziciji, a iz tog ispitivanja neprestano niču nove varijante starih teorija ili posve nove teorije. "Naime tek ako razumijemo teorijsku kompoziciju - razumijemo i što znači kada se kaže da su teorije procesi" - završava svoju knjigu Vjekoslav Afrić.

Sama činjenica da se u knjizi koja broji 165 stranica čistog teksta spominje čak 81 autor i referiraju 103 knjige najrazličitijih znanstvenih tradicija i provenijencije, govori o tome da je Afrić napravio "veliki posao". Bez obzira je li autor imao udžbeničke pretenzije pišući ovu knjigu, ona je jamačno značajan doprinos nastavi epistemologije, jer na pregledan i jasan način izlaže temelje inače nimalo jednostavne discipline. Kao što je već bilo riječi u uvodu, ovaj će rad sigurno imati i svoje kritičare. Ne trebamo biti osobito pronicljivi, kada kažemo da će poglavlja o tipovima teorija i njihovim teorijskim kompozicijama zacijelo biti predmetom rasprava. Jedno je sigurno: autora koji je imao hrabrosti da se upusti u avanturu nazvanu "Struktura sociološke teorije" treba čitati.

Bojan Luncer

Zbornik radova

INTERDISCIPLINARNOST I INTERPROFESIONALNOST

Zagreb: Scientia Jugoslavica, 1989, 342 str.; B. Jušić i S. Maričić (Ur.):

Knjiga je rezultat 4. savjetovanja o interdisciplinarnosti "Profesionalne vrednote, odnosi profesija i praksa", održanog juna 1985. "Rasprave o interdisciplinarnosti", kako kaže Predgovor, "nastavak su suradnje entuzijasta koji su" još od davne 1977. do 1986. održali 6 savjetovanja i objavili o tome 5 knjiga. Začetnik je i ideolog ove aktivnosti Mr. sci. Božo Jušić, psiholog i aka-

demski slikar. Knjiga je podijeljena na 5 poglavlja: pristup interdisciplinarnosti profesija, institucionalni uvjeti profesija, komunikacije među profesijama; vrijednosni vidovi profesionalne podjele rada i profesije između teorije i prakse.

Medicina je sve više zainteresirana i za interprofesionalnost i za interdisciplinarnost, tj. koordinaciju kooperirajućih disciplina jedne razine na osnovi njihovog zajedničkog koncepta na višoj razini apstrakcije. Stoga ne začuđuje da su od 30 autora četvorica iz zdravstvenih ustanova SRH: Arpad Barath (Sustav kreativnosti kao osnova za revalorizaciju i reklasifikaciju profesija), Josip Golčič (Koliko se razumijemo i obrađujemo u struci i izvan nje), Ljubomir Radovančević (Profesionalni etički kodeks transakcijskih analitičara) i Vladimir Gruden (Asocijacija filozofije i psihologije s psihoanalizom). Od liječnika je u diskusiji učestvovao i Branko Lang, a i drugi referati kao npr. onaj Ksenije Savin, govore o medicini: Priroda i funkcije profesionalne medicinske etike (na empirijskom materijalu istraživanja beogradskih lekara). Ove nove činjenice potkrepljuju moju raniju tvrdnju da je psihijatrija prva uplovila u interdisciplinarnosne vode. Naime trojica smo psihijatar učestvovali na tome savjetovanju, a i prisutnost osmorice psihologa među autorima potvrđuje blisku vezu s ovim područjem. Ostali autori, od kojih je najviše (9) sociologa govorili su o tehnologiji dijaloza; o parcijalnim mjerilima znanosti i znanstvenosti profesionalnog rada; o ulozi i dosegu pragmatičnih mjerila znanstvenosti u kontroli znanstvenih procesa; o osnovnim suvremenim pravcima pristupa znanosti; o problemu interdisciplinarne suradnje znanstvenika, njihovom interprofesionalnom usmjerenju; o dimenzijama jedinstva znanosti, o modernoj znanosti i mjerilima moderne tehnike, o povijesnim uvjetima današnjih dominantnih mjerila znanosti i tehnike; o elementima profesije: stupnju razvijenosti teorija i tehnika, monopola, vanjske prepoznatljivosti organiziranosti profesije, profesionalnoj etici, klasifikacijskom okviru, funkcijama i profesijama; o tipologiji profesija (odnosu između profesionalne birokracije i birokratske profesije), etc.

Interesantne su bile i teme: elementi i kriteriji za konstituiranje informacijske profesije; komunikacije u društvenim znanostima; komunikacija među profesijama i pohranjivanje informacija - prikaz jednog sistema iz područja rehabilitacije; interdisciplinarnost i znanstvena autonomija; tradicionalne profesionalne vrednote i odnosi profesija: deontologija sveučilišnih nastavnika, kuda ide naša profesionalna podjela rada, društvena evaluacija zanimanja; vještačenja i etika sudskih vještaka; monodisciplinarni fetišizam i monodisciplinarna svijest; sociologija i historija; futurologija - dijete mnogih društvenih nauka; interdisciplinarna istraživanja edukacije; problemi redefiniranja i reklasificiranja pedagogije; interdisciplinarnost u funkciji odgojno-obrazovnog procesa; problem interdisciplinarnosti između sociologije i pedagogije; potrebe mogućnosti i oblici suradnje inženjera i sociologa u industriji; organizacioni kadrovi: subjekti istraživanja organizacije i izvršavanja organizacionih projekata; jedna presuda iz 1828. godine; o elementima strukture Libreta, itd. Uz izbor iz diskusija objavljeni su i sažeci na engleskom kao i adresar autora. Knjiga će kao vrijedan prilog interdisciplinarnosti pomoći i medicinarima u određivanju našeg mjesta među znanostima kao i etičkim dimenzijama profesije liječnika.

Ljubomir Radovančević

ZVONIMIR PAUL ŠEPAROVIĆ (Ed.):

VICTIMOLOGY

- International Action and Study of Victims, Volume I, University of Zagreb, Zagreb,

"Zagreb", Samobor, 1988., str 207.

Knjiga predstavlja prvi volumen znanstvenih radova - teoretskih pristupa (općeniti dio) i dokumenata s Petog međunarodnog viktimološkog simpozija održanog u Zagrebu od 18. do 23. kolovoza 1985.